

PERSON

Jednostavna verzija vodiča
o projektu PERSON

Ovo je jednostavna verzija vodiča o projektu PERSON.

Ukoliko želite, više informacija o projektu možete naći u opširnijoj verziji.

Cilj projekta PERSON (što u prevodu znači OSOBA) je da pravila i zakoni postanu bolji kako bi i osobe sa različitim smetnjama imale pravo da odlučuju o svim stvarima u svom životu.

Više informacija možete pronaći na sajtu:
www.eu-person.com

Uvod

Deset stvari koje smo naveli u ovom vodiču govore o tome šta države mogu da urade da bi njihova pravila i zakoni bili jednaki za sve ljude.

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom je ugovor između država o tome šta one treba da urade da osobe sa invaliditetom stvarno imaju jednaka prava kao i svi drugi ljudi.

Član 12. Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom kaže:

Osoba sa invaliditetom ima pravo da donosi svoje odluke, i da zakon jednako važi za nju/njega kao i za druge ljude. Država mora da osigura da osobe sa invaliditetom dobiju podršku koja im je potrebna da donesu neke odluke.

Poslovna sposobnost znači da osoba ima moć da odlučuje i zaključuje ugovore koji su pravno važeći.

Na primer, da odluči o tome da želi da se oženi/uda, da kupi kuću, da otvori račun u banci, da se leči.

Deca sa smetnjama u razvoju i invaliditetom moraju dobiti podršku da nauče kako da donose odluke.

1

Države moraju da ukinu zakone koji dozvoljavaju da neko drugi odlučuje umesto osobe koja ima neke smetnje ili invaliditet.

Zamensko odlučivanje postoji kada zakon daje moć drugome da odlučuje umesto te osobe.

2

Mora da prestane oduzimanje prava osobi da donosi odluke zbog rezultata na nekim testovima.

U mnogim zemljama, osobi se po zakonu može oduzeti pravo da odlučuje jer drugi ljudi misle da ona ne ume da donosi odluke zbog vrste smetnji koje ima. Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom kaže da je to pogrešno.

3

Način na koji osoba komunicira sa drugima ne sme da utiče na njeno zakonsko pravo da donosi odluke.

Svako komunicira na drugačiji način.

Na primer: Ako osoba koristi znakovni jezik, gestovni govor (govor tela) ili tablu za komunikaciju da bi komunicirala sa drugima, to ne sme biti razlog da joj se oduzme njeno pravo da odlučuje.

4

Podrška koja je osobi potrebna ne sme biti razlog da se njoj oduzme zakonsko pravo da donosi odluke.

Ako osobi treba podrška da bi o nečemu donela odluku, a ona ne može da je dobije, ne sme joj se oduzeti pravo da odlučuje.

5

Podrška koja je osobi potrebna u odlučivanju mora biti predviđena zakonom.

Postoje različite vrste podrške koja je osobi potrebna kada o nečemu odlučuje.

Neke od njih su:

- Informacije koje osoba dobija su takve da ona može lako da ih razume.
- Osoba ima dovoljno vremena da donese odluku.
- Podršku pruža neko kome osoba veruje.
- Podršku pruža nezavisni zastupnik.

Lako za razumevanje

6

Potreba za podrškom u odlučivanju ne sme uticati na bilo koje drugo ljudsko pravo osobe.

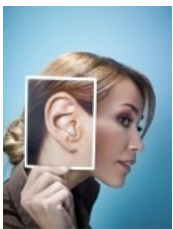
Bilo koja vrsta podrške koju osoba koristi ne sme sprečiti osobu da uživa ostala osnovna ljudska prava.

Neka od osnovnih ljudskih prava su:

- Da se uda/oženi
- Da ima decu
- Da glasa
- Da odluči o tome gde će da živi

7

Želje osobe moraju se poštovati kada joj se pruža podrška bilo koje vrste.

Svako ko podršku pruža mora da poštuje ono što osoba sa invaliditetom želi, a ne da je primorava da uradi ono što misli da je za nju/njega najbolje.

8

Osoba mora imati pravo da odbije podršku ili je prekine u bilo koje vreme.

Ne želi svako da mu drugi pomažu. Ako ljudi odluče da im podrška više ne treba, to se mora poštovati.

9

Mora postojati kontrola nad tim kako se podrška pruža.

Ovo će osigurati da se želje osobe poštuju. Kontrola će sprečiti da osobe izgube svoje pravo da odlučuju.

10

Informacije i izbor u donošenju odluka moraju biti svima dostupni.

Ljudi moraju dobiti informacije o svojim ljudskim pravima i o stvarima o kojima odlučuju. Ljudi moraju dobiti informacije o tome gde mogu da odu ako ne dobijaju podršku koja poštuje njihove želje. Svi oni koji podršku pružaju moraju dobiti odgovarajuću obuku.

PERSON, Centre for Disability Law & Policy, National University of Ireland, Galway, Ireland
P: +353 (0)91 494272 / E: eu.person@nuigalway.ie / W: www.eu-person.com

Partnerske organizacije

Projekat finansira
Evropska unija

